

Sosyal Bilimler
EKEVAKADEMİ
dergisi

Makalenin geliş tarihi: 18.10.2024
1.Hakem Rapor Tarihi: 17.01.2025
2.Hakem Rapor Tarihi: 29.03.2025
Yayına Kabul Tarihi: 27.04.2025

eISSN:2148-0710 - pISSN:1301-6229

60-72 AYLIK ÇOCUKLARIN ÖZ DÜZENLEME BECERİLERİNİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE İNCELENMESİ¹

Elif ÖZTÜRK KALAYLI*-Tuğçe AKYOL**

Öz

Bu araştırmanın amacı 60-72 aylık çocukların öz düzenleme becerilerinin öğretmen görüşlerine göre incelenmesidir. Tarama modelinin kullanıldığı bu araştırmanın evrenini 2022-2023 eğitim öğretim yılında Afyonkarahisar il merkezinde bulunan, Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi bağımsız anaokulları ve ilkokulların anasınıflarında öğrenim görmekte olan 60-72 aylık çocuklar ve bu çocukların öğretmenleri oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan Genel Bilgi Formu ve Erol ve İvrendi (2018) tarafından geliştirilen 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle belirlenmiş olan 40 öğretmen ve 350 çocuk oluşturmaktadır. Verilerin analizinde betimsel istatistikler, T-testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda çocukların öz düzenleme becerileri ile çocukların cinsiyeti, anne ve baba öğrenim durumu, anne ve baba meslek ve öğretmen öğrenim durumu arasında anlamlı fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca çocukların öz düzenleme becerileri ile doğum sırası, kardeş sayısı ve öğretmenin kıdemi arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çalışma belleği, Dikkat, Engelleyici kontrol, Okul öncesi dönem, Öz düzenleme.

Investigation of 60-72 Months Old Children's Self-regulation Skills According to Teacher's Views

Abstract

This study aims to examine the self-regulation skills of 60-72-month-old children according to teachers' views. The population of this study, in which the descriptive survey model was used, consists of 60-72-month-old children studying in the kindergartens of official independent kindergartens and primary schools affiliated with the Ministry of National Education in the city centre of Afyonkarahisar in the 2022-2023 academic year and the teachers of these children. The General Information Form prepared by the researchers and the Self-Regulation Skills Scale for 4-6 Year Old Children (Teacher Form) developed by Erol and İvrendi (2018) were used as data collection tools. The study sample consisted of 40 teachers and 350 children who were determined by simple random sampling method. Descriptive statistics, T-test, and One-Way Analysis of Variance (ANOVA) were used to analyze the data. In line with the findings obtained from the study, it was concluded that there was a significant difference between children's self-regulation skills and children's gender, mother and father education level, mother and father occupation and teacher education level. In addition, it was determined that there was no significant difference between children's self-regulation skills and birth order, number of siblings and seniority of the teacher.

Keywords: Working memory, Attention, Inhibitory control, Preschool, Self regulation.

¹Bu makale birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında hazırlamış olduğu yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

* Okul Öncesi Öğretmeni, T.C. Millî Eğitim Bakanlığı, Kahramanmaraş, elifkalayli46@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0007-1757-5782>

** Doç. Dr., Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, akyol.tugce@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-5860-9236>

1. Giriş

Öz düzenleme becerisi, davranışların ve dürtülerin kontrol edilmesi, yapıcı problem çözme becerisi, hedeflere ulaşmak için düşüncelerin ve duyguların yönetilme durumudur (Bredenkamp, 2017). Öz düzenleme, bireyin dış faktörler ile etkileşiminde kendi davranışlarını değerlendirip düzenlemek için geliştirdiği becerilerdir (Wills vd., 2006). Bireylerin, amaçları doğrultusunda bilişi, duygularını ve davranışlarını yönetmelerini sağlayan içsel bir mekanizmadır (Saraç & Güleç, 2019).

Öz düzenleme becerisi gelişmiş çocuklar eylemlerinin sonuçları hakkında fikir yürütüp ona göre farklı eylemleri düşünebilirler (Bodrova & Leong, 2008). Öz düzenleme, bireyin amaçları doğrultusunda standartları da dikkate alarak hedefine doğru giderken bir gelişim ve öğrenme aracı olarak da görülebilir (Çekiç, 2023). Çocukların öz düzenleme becerilerinin gelişimi, davranışların düzenlenmesi, belleğin ve sözel becerilerinin gelişiminde önemli bir yere sahiptir (Savina, 2014).

Yürütücü işlev, işleyen bellek, engelleyici kontrol, yürütücü dikkat ve zihinsel esneklik gibi yapıları kapsayan (Savina, 2014) öz düzenlemenin bilişsel, davranışsal ve duygusal boyutları bulunmaktadır (Murray vd., 2014; Smith Donald vd., 2007). Bilişsel boyut, bireylerin motive olmasını, hedefler belirleyip, hedeflere ulaşmak için harekete geçmelerini kapsayan (Mommott-Elison & Moilanen, 2021) bilişsel boyut, erken çocukluk döneminde gelişmeye başlamaktadır (Philpott-Robinson vd., 2023). Dikkat, çalışma belleği ve engelleyici kontrolden oluşan yürütücü işlevler bilişsel boyuttadır (McClelland & Cameron, 2012) ve bireyin çevreye karşı kendi tepkilerini anlamalarını ve kontrol etmelerini sağlar (Montroy vd., 2016).

Dikkat, ilgili uyarana odaklanılması ve süreç içinde odaklanılana karşı ilginin devamıdır (Harris vd., 2007). Çalışma belleği, çocukların bir görevle ilgili yönergeleri hatırlaması, ilgili görevleri yerine getirmesi ve sorunların çözümüne yardımcı olacak planlamalar yapmasına olanak sağlayan önemli bir zihinsel alandır (McClelland & Cameron, 2012). Engelleyici kontrol, kişinin hedeflerine ulaşmak için dürtüsünü bastırmasıdır (Cuevas vd., 2018). Engelleyici kontrol yürütücü dikkat, çaba, kontrol ve öz düzenleme gerektiren bir davranış için temel şartlardan birisidir (Barkley, 2004). Bireyin bir davranışı ortaya koymadan önce düşünmesi, istemli bir şekilde başlatması, tepkilerini kontrol etmesi ve sabırlı olması, davranışsal düzenlemedir (Smith-Donald vd., 2007). Duygusal düzenleme ise bireyin duygularının farkında olmasını, duygularını anlamasını, bilişsel ve davranışsal süreçlerde duyguların meydana getirdiği duygu yoğunluğunun kontrol altına alınmasını ifade etmektedir (Carlson & Wang, 2007).

Öz düzenlemenin gelişimi doğumla başlar, biyolojik ve sosyal etmenlerin etkileşimi ile şekillenir (Pahigiannis & Glos, 2020). Öz düzenleme belirli sistemlerin kendiliğinden veya istenilerek kullanılmasıyla duygu, düşünce, davranış veya dikkatin bütünleşmesiyle gelişir. Öz düzenleme süreci, bir hedefe yönelim veya engel durumunda ortaya çıkar (Valikhani vd., 2019). Erken çocukluk yılları öz düzenleme becerisi açısından kritik bir dönemdir ve bu dönemde kazanılan öz düzenleme becerileri diğer gelişimsel temel becerilerin kazanılmasında oldukça etkilidir (Erol & İvrendi, 2018). Davranışların düzenlenmesi, belleğin ve sözel becerilerinin gelişimi açısından öz düzenlemenin gelişimi önemlidir (Savina, 2014). Öz düzenleme becerilerinin ilerleyen öğretim kademelerindeki akademik başarının önemli bir yordayıcı olduğu belirtilmektedir (McClelland vd., 2014; Montroy vd., 2014; Roebbers, 2017; Schmitt vd., 2015). Ayrıca öz düzenleme becerileri, erken çocukluk döneminde günlük yaşamlarında karşılaştıkları durumlar karşısında duygu, davranış ve düşüncelerini kontrol altına alabilmelerini sağlar (Romero-Lopez vd., 2021).

Ailenin sosyo-ekonomik özellikleri, çocukların gelişimini destekleyici ve zengin deneyimler sunan ev ortamları açısından önemlidir. Ailelerin sosyo-ekonomik düzeyinin çocukların gelişim alanlarını (Kurnaz-Adıbatmaz & Özyürek, 2019; Mohsin vd., 2019; Uladı vd., 2019) olumlu yönde

etkilemektedir. Yüksek sosyo-ekonomik düzeyi olan ailelerin çocuklarının öz düzenleme becerilerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılan çalışmalar bulunmaktadır (Claussen, vd., 2021; Storksens vd., 2015). Çocukların ilk sosyal ortamı okuldur (McClelland & Tominey, 2016). Okulda kurallara uyan ve iş birliği yapan çocukların öz düzenleme becerileri desteklenir (McIntyre vd., 2006). Olumlu, destekleyici sınıf ortamı oluşturan (Banks, 2014), öz düzenlemeli öğrenmeyi destekleyen stratejiler kullanan öğretmenlerin (Sáiz-Manzanares vd., 2014) sınıflarında çocukları ile olumlu ilişkiler kurar. Öğretmen çocuk etkileşiminin çocukların öz düzenleme becerilerini etkilediği sonucuna ulaşılan çalışmalar da bulunmaktadır (Blair & Diamond, 2008; Ertürk, 2013; Fuhs vd., 2013).

Alanyazında okula hazırbulunuşluk düzeyleri (Bayındır & Biber, 2018, Skibbe vd., 2019); kaba motor becerileri (Melo vd., 2024), davranış sorunları (Tozduman-Yaralı & Güngör-Aytar, 2017); akademik başarı (Edosa vd., 2018), oyun becerileri (Aksoy & Yaralı, 2017); kaygı düzeyleri (Öksüz, 2020) ve sosyal becerileri (Veijalainen vd., 2017) ile öz düzenleme becerileri arasında ilişki olduğu sonucuna ulaşılan araştırmalar da görülmektedir. Çocukların öz düzenleme becerilerinin farklı değişkenler açısından incelendiği araştırmalarda anne babanın öğrenim durumu, yaşı, aile yapısı gibi belirli özelliklerin incelenirken (Saraç vd., 2021; Ural vd., 2020) hem ailelerin hem de öğretmenlerin özellikleri açısından incelendiği bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Yirmi birinci yüzyıl becerilerinin önemli bir bileşenini oluşturan öz düzenleme becerilerinin ailelerin ve öğretmenlerin özellikleri açısından incelenmesi, öz düzenlemeyi etkileyen faktörlerin belirlenmesi ile ilgili uygulamalara katkı sağlayacaktır. Buradan hareketle bu araştırmada 60-72 aylık çocukların öz düzenleme becerilerinin öğretmen görüşlerine göre incelenmesi amaçlanmıştır.

2. Yöntem

2.1 Araştırma Deseni

Bu araştırmada, genel tarama modeli kullanılmıştır. Bu modelde, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak için evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde tarama yapılmaktadır (Karasar, 2016). Bu araştırmada öğretmen görüşlerine göre çocukların öz düzenleme becerileri farklı değişkenler açısından incelendiği için tarama modeli kullanılmıştır.

2.2 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Afyonkarahisar il merkezinde bulunan, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı anaokullarında ve ilkokulların anasınıflarında öğrenim görmekte olan 60-72 aylık çocuklar oluşturmaktadır. Afyonkarahisar İl Millî Eğitim Müdürlüğünden alınan bilgiler doğrultusunda 2022-2023 eğitim öğretim yılında anaokulları ve anasınıflarında öğrenim görmekte olan 60-72 aylık yaklaşık 3309 çocuk bu araştırmanın ulaşılabilir evrenini oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini belirlemek için basit seçkisiz örnekleme yöntemine göre 8 bağımsız anaokulu ve 5 ilkokula bağlı anasınıflarına devam eden çocuklar arasından seçim yapılmıştır. Basit seçkisiz örnekleme yöntemi evrende bulunan tüm birimlerin örneklem grubuna seçilmesinde bağımsız ve eşit bir şansı vardır. Örneklemi temsil etme gücü bakımından en geçerli ve iyi örnekleme yöntemi seçkisiz olan örnekleme yöntemidir (Büyüköztürk vd., 2020). Araştırmanın örneklem sayısını belirlemek için örneklem tabloları incelenmiş ve tabloya göre 3309 evren için $\alpha=0.05$ hata payı ile hesaplanan örneklem sayısının en az 277-278 olması gerektiği belirlenmiştir (Balcı, 2021; Canbazoglu-Bilici, 2019). Bu değerler doğrultusunda bu araştırmaya 350 çocuk katılmıştır. Araştırmanın örneklemini 350 çocuk ve 40 okul öncesi öğretmeni oluşturmuştur.

Araştırmadaki %50,6'sı kız ve %49,4'ü erkektir. Çocukların %26,6'sı kardeşi yokken, %47,1'inin bir kardeşi, %20,3'ünün iki kardeşi, %6'sının ise üç ve üzeri kardeşi olduğu görülmektedir. Çocukların doğum sıraları incelendiğinde %54,ü ilk, %12,3'ü ortanca ve %33,7'si son

sırada doğan çocuktur. Çocukların annelerinin %9,7'si ilkokul, %16,3'ü ortaokul, %36,6'sı lise ve %37,4'si lisans ve üstü mezunudur. Babaların %4,9'u ilkokul, %9,4'ü ortaokul, %40'ı lise ve %45,7'si lisans ve üstü mezunudur. Bunun yanında çocukların annelerinin %58,1'i ev hanımı, %7,1'i işçi, %23,4'ü memur ve %11,4'ü serbest meslektedir. Babaların ise %2'si çalışmıyor iken, %29,4'ü işçi, %36'sı memur ve %32,6'sı serbest meslektedir. Öğretmenlerin %35'i 1-9 yıl arasında, %52,5'i 10-20 yıl arasında ve %12,5'i 21 yıl ve üstü kıdeme sahiptir. Öğretmenlerin öğrenim durumuna bakıldığında %85'i lisans mezunu ve %15'i yüksek lisans mezunudur.

2.3 Araştırma Süreci

Araştırma kapsamında gerekli etik izin ve Millî Eğitim Müdürlüğünden izinler alındıktan sonra belirlenen okullara gidilerek okul müdürlerine, öğretmenlere araştırmanın amacı hakkında bilgi verilmiştir. Gönüllü olan öğretmenlere bilgilendirilmiş onam formları verilmiştir. Gönüllü olan öğretmenler aracılığıyla çalışma grubundaki çocukların anne-babalarına da gönüllü onam formları gönderilmiştir. Aileleri tarafından gönüllü onam formları imzalanan çocuklar uygulamaya dahil edilmiştir. Çocukların öz düzenleme becerilerini belirlemek adına 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) öğretmenlerin doldurmaları için uygulama kapsamında olan çocukların her biri adına öğretmenlere verilmiştir. Öğretmenlerden ilgili çocuğun becerilerini düşünerek formu bir hafta içinde doldurmaları istenmiş ve birer hafta sonra araştırmacı tarafından öğretmenlerden toplanılmıştır.

2.4 Veri Toplama Araçları

Araştırmada Genel Bilgi Formu ve Erol ve İvrendi (2018) tarafından geliştirilen 4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) kullanılmıştır. Genel bilgi formu araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Formun içeriğinde çocuğun cinsiyeti, kardeş sayısı, doğum sırası, anne-babaların öğrenim durumları, meslekleri ve aile gelir durumu ile ilgili sorular yer almaktadır.

4-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Öz-Düzenleme Becerileri Ölçeği (Öğretmen Formu) Erol ve İvrendi (2018) tarafından 4-6 yaş çocuklarının öz düzenleme becerilerini öğretmen görüşüyle belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek 22 maddeli ve 5'li likert şeklinde düzenlenmiş olup 1=Hiçbir zaman, 2=Nadiren, 3=Bazen, 4=Çoğunlukla, 5=Her zaman şeklinde numaralandırılmıştır. Bu ölçekten alınabilecek en yüksek puan 110 en düşük puan ise 22'dir. Ölçek maddelerinden alınan yüksek puanlar öz düzenleme alt boyutlarının yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçek; Engelleyici Kontrol (8 madde), Dikkat (9 madde) ve Çalışma Belleği (5 madde) olmak üzere 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin geçerliliği için Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır. AFA' ya göre toplam varyansın %63'nü açıklayan 22 madde ve 3 faktörlü bir yapı elde edilmiştir. DFA' ya göre de elde edilen yapının uyum indekslerinin yeterli seviyede olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin güvenirlik çalışmasında bütün ölçekte Cronbach Alpha değeri .94, alt boyutlarda .87 ile .91 arasında olduğu ve test yarılama katsayısının .90 olarak tespit edilmiştir (Erol & İvrendi, 2018). Bu çalışma kapsamında yapılan Cronbach Alpha katsayıları; Engelleyici Kontrol alt ölçeği için .89, Dikkat alt ölçeği için .92, Çalışma Belleği alt ölçeği için .91 ve Tüm ölçek için .93 olarak bulunmuştur. Bu değerlerin 0.70-0.95 arasında kabul edilebilir değerler olduğu görülmektedir (Tavakol & Dennick, 2011).

2.5 Verilerin Analizi

Bu araştırmanın verilerinin normal dağılıma sahip olup olmadığını belirlemek ve yapılacak analizlere karar vermek için çarpıklık ve basıklık katsayıları ele alınmıştır. Çarpıklık ve basıklık katsayılarının +1,5 ile -1,5 arasında olduğu belirlenmiştir. Verilerin bu iki değer arasında olması

verilerin normal dağıldığını göstermektedir (Tabachnick & Fidell, 2013). Bu yüzden istatistiksel analizlerde parametrik testler kullanılmıştır.

Çocukların ve öğretmenlerin demografik özelliklerini belirlemek amacıyla aritmetik ortalama, standart sapma, yüzde ve frekans gibi betimsel istatistikler kullanılmıştır. Veri setinde normallik ölçütlerini sağlayan boyutların puanlarının çeşitli demografik özelliklere göre farklılaşıp farklılaşmadığını görebilmek için bağımsız değişkenlerin kategori sayısına göre bağımsız örneklem T-testi, Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Ayrıca gruplar arası anlamlı fark çıkan maddelerde farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirleyebilmek için Tukey testinden yararlanılmıştır.

2.6 Araştırma Etiği

Bu araştırma ilgili üniversitenin Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu'ndan 30.09.2022 tarihli ve 2022-85 sayılı toplantıda alınan 9 nolu etik kurulu onayı almıştır.

3. Bulgular

Araştırmaya ilişkin analiz sonuçları aşağıda tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 1

60-72 Aylık Çocukların Cinsiyetlerine Göre ÖDBÖ (Öğretmen Formu) Puanlarına İlişkin Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları

ÖDBÖ Öğretmen Formu	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	ss	sd	t	p
Engelleyici kontrol	Kız	177	32.09	5.30	348	1.75	.080
	Erkek	173	31.07	5.57			
Dikkat	Kız	177	36.99	6.11	348	3.05	.002*
	Erkek	173	34.91	6.60			
Çalışma belleği	Kız	177	22.01	3.41	348	.605	.545
	Erkek	173	21.79	3.36			
	Kız	177	91.10	12.49	348	2,430	.016*
Toplam	Erkek	173	87.78	13.03			

ÖDBÖ Öğretmen Formu dikkat alt boyutu ve ölçek toplamından elde edilen puanların cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği belirlenmiştir (Tablo 1, $p < .05$). Kız çocuklarının dikkat alt boyutu puan ortalamaları ($\bar{X}=36.90$), erkek çocuklarının puan ortalamalarından ($\bar{X}=34.91$) yüksektir. Kız çocuklarının ÖDBÖ Öğretmen Formu toplam puan ortalamalarının ($\bar{X}=91.80$), erkek çocuklarının puan ortalamalarına ($\bar{X}=87.78$) göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Çocukların ÖDBÖ Öğretmen Formu engelleyici kontrol ve çalışma belleği alt boyutlarından elde edilen puanların cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği görülmüştür (Tablo 1, $p > .05$). Bu duruma göre, kız çocuklarının dikkat ve öz düzenleme becerilerinin erkek çocuklarına göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 2

60-72 Aylık Çocukların Kardeş Sayılarına Göre ÖDBÖ (Öğretmen Formu) Puanlarına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

ÖDBÖ Öğretmen Formu	Kardeş Sayısı	n	$\bar{X}$	ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Topl.	sd	Kareler Ort.	F	p
------------------------------------	----------------------	----------	-----------------------------	-----------	--------------------------	----------------------	-----------	---------------------	----------	----------

	0	93	31.53	6.26	Grp. arası	128.27	3	42.75		
Engelleyici kontrol	1	165	32.04	4,75	Grp. içi	10266.30	346	29.67		
	2	71	31.18	5,84	Toplam	.	349		1.441	.231
	3 veya üzeri	21	29.61	5,29						
	0	93	36.97	5.79	Grp. arası	182.11	3	60.7		
	1	165	35,92	6.48	Grp. içi	14280.53	346	41.27		
Dikkat	2	71	34.90	7.08	Toplam	14462.65	349		1.471	.222
	3 veya üzeri	21	35.42	6.18						
	0	93	22.16	3.1	Grp. arası	34.58	3			
Çalışma belleği	1	165	22	3.16	Grp. içi	3970.11	346	11.52		
	2	71	21.9	4.07	Toplam	4004.69	349	11.47	1.005	.391
	3 veya üzeri	21	20.9	3.67						
	0	93	90.67	12.45	Grp. arası	660	3	220		
Toplam	1	165	89.98	12.28	Grp. içi	56985	346	164.69	1.336	.263
	2	71	87.7	14.65	Toplam	57645.01	349			
	3 veya üzeri	21	85.95	12.07						

Tablo 2 incelendiğinde; ÖDBÖ Öğretmen Formu alt boyutlarından ve ölçek toplamından elde edilen puanların kardeş sayısına göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>.05$). Bu sonuca göre kardeş sayısının çocukların öz düzenleme becerilerini etkileyen bir değişken olmadığı görülmektedir.

Tablo 3

60-72 Aylık Çocukların Doğum Sırasına Göre ÖDBÖ (Öğretmen Formu) Puanlarına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

<i>ÖDBÖ Öğretmen Formu</i>	<i>Doğum Sırası</i>	<i>n</i>	<i>$\bar{X}$</i>	<i>ss</i>	<i>Varyansın Kaynağı</i>	<i>Kareler Topl.</i>	<i>sd</i>	<i>Kareler Ort.</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
	İlk	189	31.54	5.53	Grp. arası	56.26	2	28.13		
Engelleyici Kontrol	Ortanca	43	30.67	6.26	Grp. içi	10338.31	347	29.79	.944	.390
	Son	118	32	5	Toplam	10394.57	349			
	İlk	189	36.46	6.28	Grp. arası	102.44	2	51.22		
Dikkat	Ortanca	43	35.51	6.06	Grp. içi	14360.21	347	41.38	1.23	.291
	Son	118	35.33	6.79	Toplam	14462.65	349			
	İlk	189	21.89	3.38	Grp. arası	3.37	2	1.68		
Çalışma Belleği	Ortanca	43	21.67	3.99	Grp. içi	4001.32	347	11.53	.146	.864
	Son	118	22	3.16	Toplam	4004.69	349			
	İlk	189	89.9	12.74	Grp. arası	149.12	2	74.56		
Toplam	Ortanca	43	87.86	13.92	Grp. içi	57495.88	347	165.69	.450	.638
	Son	118	89.33	12.67	Toplam	57645.01	349			

ÖDBÖ Öğretmen Formu alt boyutlarından ve ölçek toplamından elde edilen puanların doğum sırasına göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği belirlenmiştir (Tablo 3, $p>.05$). Bu sonuca göre doğum sırasının çocukların öz düzenleme becerilerini etkileyen bir değişken olmadığı görülmektedir.

Tablo 4

60-72 Aylık Çocukların Anne Öğrenim Durumuna Göre ÖDBÖ (Öğretmen Formu) Puanlarına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

ÖDBÖ Öğretmen Formu	Doğum Sırası	n	$\bar{X}$	ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Topl.	sd	Kareler Ort.	F	p
Engelleyici Kontrol	İlkokul	34	28.23	6,36	Grp. arası	696.47	3	232.15	8.28	.000*
	Ortaokul	57	31.42	5.46	Grp. içi	9698.10	346	28.02		Fark
	Lise	128	31.07	5.52	Toplam	10394.57	349			(Tukey)
	Lisans	131	33.04	4.64						2-3-4>1 4>3
Dikkat	İlkokul	34	32.35	5.4	Grp. arası	806.69	3	268.89	6.87	.001*
	Ortaokul	57	34.49	6.3	Grp. içi	13655.95	346	39.46		Fark
	Lise	128	36.23	6.48	Toplam	14462.65	349			(Tukey)
	Lisans	131	37.29	6.27						3-4>1 4>2
Çalışma Belleği	İlkokul	34	20.38	3.89	Grp. arası	105.7	3	35.23	3.12	.026*
	Ortaokul	57	21.73	3.43	Grp. içi	3898.99	346	11.26		Fark
	Lise	128	21.92	3.16	Toplam	4004.69	349			(Tukey)
	Lisans	131	22.34							4>1
Toplam	İlkokul	34	80.97	12.48	Grp. arası	4001.56	3	1333.85	8.6	.000*
	Ortaokul	57	87.64	13.23	Grp. içi	53643.45	346	155.03		Fark
	Lise	128	89.23	12.39	Toplam	57645.01	349			(Tukey)
	Lisans	131	92.67	12.14						3-4>1

ÖDBÖ Öğretmen Formu tüm alt boyutlarından ve ölçek toplamından elde edilen puanların anne öğrenim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği belirlenmiştir (Tablo 4, $p<.05$). Annesi ortaokul ($\bar{X}=31,42$), lise ($\bar{X}=31,07$) ve lisans mezunu olan çocukların ($\bar{X}=33,04$) engelleyici kontrol alt boyutu puan ortalamalarının annesi ilkökul mezunu olan çocukların puan ortalamalarına ($\bar{X}=28,23$) göre daha yüksek olduğu; annesi lisans mezunu olan çocukların engelleyici kontrol alt boyutu puan ortalamalarının ($\bar{X}=33,04$), annesi lise mezunu olan çocukların puan ortalamalarına ($\bar{X}=31,07$) göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Annesi lise ($\bar{X}=36,23$) ve lisans mezunu olan çocukların dikkat alt boyutu puan ortalamalarının ($\bar{X}=37,29$), annesi ilkökul mezunu olan çocukların puan ortalamalarına ($\bar{X}=32,35$) göre daha yüksek olduğu; annesi lisans mezunu olan çocukların dikkat alt boyutu puan ortalamalarının ($\bar{X}=37,29$) annesi ortaokul mezunu olan çocukların puan ortalamalarına ($\bar{X}=34,49$) göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Annesi lisans mezunu olan çocukların çalışma belleği alt boyutu puan ortalamalarının ($\bar{X}=22,34$) annesi ilkökul mezunu olan çocukların puan ortalamalarına ($\bar{X}=20,38$) göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Annesi lise ($\bar{X}=89,23$) ve lisans mezunu çocukların ($\bar{X}=92,67$) toplam ölçek puan ortalamalarının annesi ilkökul mezunu olan çocukların puan ortalamalarına ($\bar{X}=80,97$) göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Buna göre annesi lise ve lisans mezunu çocukların öz düzenleme becerilerinin, annesi ilkökul mezunu olan çocuklara göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 5

60-72 Aylık Çocukların Baba Öğrenim Durumuna Göre ÖDBÖ (Öğretmen Formu) Puanlarına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

ÖDBÖ Öğretmen Formu	Doğum Sırası	n	$\bar{X}$	ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Topl.	sd	Kareler Ort.	F	p
Engelleyici Kontrol	İlkokul	17	25.88	5.43	Grp. arası	909.45	3	303.15	11.05	.000*
	Ortaokul	33	28.93	4.4	Grp. içi	9485.11	346	27.41		Fark
	Lise	140	32.01	5.41	Toplam	10394.57	349			(Tukey)
	Lisans	160	32.37	5.21						3-4>1-2
Dikkat	İlkokul	17	31.52	7.05	Grp. arası	726,25	3	242.08		.001*
	Ortaokul	33	34.39	5.41	Grp. içi	13736.40	346	39.70	6.09	Fark
	Lise	140	35.4	6.6	Toplam	14462.65	349			(Tukey)
	Lisans	160	37.25	6.1						4>1
Çalışma Belleği	İlkokul	17	19.82	3.67	Grp. arası	130.41	3	43.47		.009*
	Ortaokul	33	21.36	3.47	Grp. içi	3875.28	346	11.19	3.88	Fark
	Lise	140	21.7	3.45	Toplam	4005.6	349			(Tukey)
	Lisans	160	22.41	3.18						4>1
Toplam	İlkokul	17	77.23	12.75	Grp. arası	4373.35	3	1457.78		.000*
	Ortaokul	33	84.69	10.86	Grp. içi	53271.65	346	153.96		Fark
	Lise	140	89.12	13.45	Toplam	57645.01	349		9.46	(Tukey)
	Lisans	160	92.04	11.68						3-4>1
										4>2

Tablo 5 incelendiğinde; ÖDBÖ Öğretmen Formu tüm alt boyutlarından ve ölçek toplamından elde edilen puanların baba öğrenim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği belirlenmiştir ($p<.05$). Babası lise ($\bar{X}=32,01$) ve lisans mezunu olan çocukların ($\bar{X}=32,37$) engelleyici kontrol alt boyutu puan ortalamalarının, babası ilkokul ($\bar{X}=25,88$) ve ortaokul mezunu olan çocukların puan ortalamalarına ($\bar{X}=28,93$) göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Babası lisans mezunu olan çocukların dikkat alt boyutu puan ortalamalarının ($\bar{X}=37,25$), babası ilkokul mezunu olan çocukların puan ortalamalarına ($\bar{X}=31,52$) göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Babası lisans mezunu olan çocukların çalışma belleği alt boyutu puan ortalamalarının ($\bar{X}=22,41$), babası ilkokul mezunu olan çocukların puan ortalamalarına ($\bar{X}=19,82$) göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Babası lise ($\bar{X}=89,12$) ve lisans mezunu olan çocukların toplam ölçek puan ortalamalarının ($\bar{X}=92,04$), babası ilkokul mezunu olan çocukların puan ortalamalarına ($\bar{X}=77,23$) göre daha yüksek olduğu; babası lisans mezunu olan çocukların toplam ölçek puan ortalamalarının ($\bar{X}=92,04$), babası ortaokul mezunu olan çocukların puan ortalamalarına ($\bar{X}=84,69$) göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu duruma göre, babası lise ve lisans mezunu olan çocukların öz düzenleme becerileri, babası ilkokul mezunu olan çocuklardan daha yüksektir. Ayrıca babası lisans mezunu olan çocukların öz düzenleme becerileri, babası ortaokul mezunu olan çocuklardan daha yüksektir.

Tablo 2

60-72 Aylık Çocukların Anne Mesleğine Göre ÖDBÖ (Öğretmen Formu) Puanlarına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

ÖDBÖ Öğretmen Formu	Doğum Sırası	n	$\bar{X}$	ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Topl.	sd	Kareler Ort.	F	p
Engelleyici Kontrol	Ev hanımı	203	30.74	5.59	Grp. arası	551.69	3	183.89	6.46	.000*
	İşçi	25	32.48	6.21	Grp. içi	9842.87	346	28.44		Fark
	Memur	82	33.71	4.45	Toplam	10394.57	349			(Tukey)
	Serbest meslek	40	30.95	5.03						3>1
Dikkat	Ev hanımı	203	35.03	6.46	Grp. arası	432.33	3	144.11		.015*
	İşçi	25	36.88	5.93	Grp. içi	14030.31	346	40.55	3.55	Fark
	Memur	82	37.53	6.31	Toplam	14462.65	349			(Tukey)
	Serbest meslek	40	36.9	6.22						3>1
Çalışma Belleği	Ev hanımı	203	21.68	3.48	Grp. arası	45.23	3	15.07		
	İşçi	25	21.84	3.68	Grp. içi	3959.46	346	11.44	1.31	.268
	Memur	82	22.54	3.02	Toplam	4004.69	349			
	Serbest meslek	40	21.72	3.36						
Toplam	Ev hanımı	203	87.47	12.87	Grp. arası	2425.76	3	808,58		.002*
	İşçi	25	91.2	13.62	Grp. içi	55219.25	346	159,59	5.06	Fark
	Memur	82	93.8	11.87	Toplam	57645.01	349			(Tukey)
	Serbest meslek	40	89.57	12.24						3>1

ÖDBÖ Öğretmen Formu engelleyici kontrol ve dikkat alt boyutları ile ölçek toplamından elde edilen puanların anne mesleğine göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği belirlenmiştir (Tablo 6, $p<.05$). Annesi memur olan çocukların engelleyici kontrol alt boyutu puan ortalamalarının ($\bar{X}=33,71$) annesi ev hanımı olan çocukların puan ortalamalarına ($\bar{X}=30,74$) göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Annesi memur olan çocukların dikkat alt boyutu puan ortalamalarının ($\bar{X}=37,53$) annesi ev hanımı olan çocukların puan ortalamalarına ($\bar{X}=35,03$) göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Annesi memur olan çocukların toplam ölçek puan ortalamalarının ($\bar{X}=93,80$) annesi ev hanımı olan çocukların puan ortalamalarına ($\bar{X}=87,47$) göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Çocukların ÖDBÖ Öğretmen Formu çalışma belleği alt boyutundan elde edilen puanların anne meslek durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği görülmüştür (Tablo 6, $p>.05$). Bu duruma göre, annesi memur olan çocukların engelleyici kontrol, dikkat ve öz düzenleme becerileri annesi ev hanımı olan çocuklara göre daha yüksektir.

Tablo 3

60-72 Aylık Çocukların Baba Mesleğine Göre ÖDBÖ (Öğretmen Formu) Puanlarına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

ÖDBÖ Öğretmen Formu	Doğum Sırası	n	$\bar{X}$	ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Topl.	sd	Kareler Ort.	F	p
Engelleyici Kontrol	Çalışmıyor	7	27.71	8.38	Grp. arası	395.01	3	131,67	4.55	.004*
	İşçi	103	30.68	6.18	Grp. içi	9899.55	346	28.9		Fark
	Memur	126	32.83	4.77	Toplam	10294.57	349			(Tukey)

	Serbest meslek	114	31.27	4.99					3>2
	Çalışmıyor	7	35.14	9.83	Grp. arası	363.3	3	121.1	.032*
Dikkat	İşçi	103	35.56	5.55	Grp. içi	14099.35	346	40.75	Fark
	Memur	126	37.28	6.25	Toplam	14462.65	349		(Tukey)
	Serbest meslek	114	34.92	6.96					3>4
	Çalışmıyor	7	22	3.87	Grp. arası	50.27	3	16.75	
Çalışma Belleği	İşçi	103	22.06	3.53	Grp. içi	3944.42	346	11.42	.223
	Memur	126	22.34	3.02	Toplam	4994.69	349		1.46
	Serbest meslek	114	21.36	3.57					
	Çalışmıyor	7	84.85	18.13	Grp. arası	1752.58	3	584.19	.013*
Toplam	İşçi	103	88.32	12.37	Grp. içi	55892.42	346	161.53	Fark
	Memur	126	92.36	12.1	Toplam	57645.01	349		(Tukey)
	Serbest meslek	114	87.57	13.21					3>4

Tablo 7'ye göre, ÖDBÖ Öğretmen Formu engelleyici kontrol ve dikkat alt boyutları ile ölçek toplamından elde edilen puanların baba mesleğine göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği görülmüştür ($p<.05$). Babası memur olan çocukların engelleyici kontrol alt boyutu puan ortalamalarının ($\bar{X}=32,83$), babası işçi olan çocukların puan ortalamalarına ($\bar{X}=30,68$) göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Babası memur olan çocukların dikkat alt boyutu puan ortalamalarının ($\bar{X}=37,28$) babası serbest meslek olan çocukların puan ortalamalarına ($\bar{X}=34,92$) göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Babası memur olan çocukların toplam ölçek puan ortalamalarının ($\bar{X}=92,36$), babası serbest meslek olan çocukların puan ortalamalarına ($\bar{X}=87,57$) göre daha yüksek olduğu görülmüştür. ÖDBÖ Öğretmen Formu çalışma belleği alt boyutundan elde edilen puanların baba mesleğine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği görülmüştür ($p>.05$). Bu duruma göre, babası memur olan çocukların engelleyici kontrol becerilerinin babası işçi olan çocuklara göre daha yüksek olduğu ve babası memur olan çocukların dikkat ve öz düzenleme becerilerinin babası serbest meslek olan çocuklara göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 8

60-72 Aylık Çocukların Öğretmen Öğrenim Durumuna Göre ÖDBÖ (Öğretmen Formu) Puanlarına İlişkin Bağımsız Örneklem T Testi Sonuçları

ÖDBÖ Öğretmen Formu	Öğretmen Öğrenim Durumu	n	$\bar{X}$	ss	sd	t	p
Engelleyici Kontrol	Lisans	34	26.29	6.96	348	-2.61	.013*
	Lisansüstü	6	34	4			
Dikkat	Lisans	34	32.94	8.24	348	-1.05	.300
	Lisansüstü	6	36.66	6.12			
Çalışma Belleği	Lisans	34	20.32	5.08	348	-1.15	.255
	Lisansüstü	6	22.83	3.48			
Toplam	Lisans	34	79.55	16.53	348	-1.95	.046*
	Lisansüstü	6	93.5	12.8			

ÖDBÖ Öğretmen Formu engelleyici kontrol alt boyutu ve ölçek toplamından elde edilen puanların öğretmen öğrenim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği belirlenmiştir (Tablo 8, $p<.05$). Öğretmeni lisansüstü mezunu olan çocukların engelleyici kontrol alt boyutu puan

ortalamaları ($\bar{X}=34,00$), öğretmeni lisans mezunu olan çocukların puan ortalamalarından ($\bar{X}=26,29$) yüksektir. Öğretmeni lisansüstü mezunu olan çocukların ÖDBÖ Öğretmen Formu toplam puan ortalamalarının ($\bar{X}=93,50$), öğretmeni lisans mezunu olan çocukların puan ortalamalarına ($\bar{X}=79,55$) göre daha yüksek olduğu görülmüştür. ÖDBÖ Öğretmen Formu dikkat ve çalışma belleği alt boyutlarından elde edilen puanların öğretmen öğrenim durumuna göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği görülmüştür (Tablo 8, $p>.05$). Bu duruma göre, öğretmeni lisansüstü mezunu çocukların engelleyici kontrol ve öz düzenleme becerilerinin öğretmeni lisans mezunu çocuklara göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 9

60-72 Aylık Çocukların Öğretmen Kıdem Yılına Göre ÖDBÖ Öğretmen Formu Puanlarına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

ÖDBÖ Öğretmen Formu	Doğum Sırası	n	$\bar{X}$	ss	Varyansın Kaynağı	Kareler Topl.	sd	Kareler Ort.	F	p
Engelleyici Kontrol	1-9 Yıl	14	26.21	6.27	Grp. arası	205.77	2	102.88	2.141	.132
	10-20 Yıl	21	26.85	7.68	Grp. içi	1778.12	347	48.05		
	21 Yıl ve üzeri	5	33.40	4.56	Toplam	1983.9	349			
Dikkat	1-9 Yıl	14	32.78	6.27	Grp. arası	33.7	2	16.85	.253	.778
	10-20 Yıl	21	33.42	9.30	Grp. içi	2468.3	347	66.71		
	21 Yıl ve üzeri	5	35.80	7.49	Toplam	2502	349			
Çalışma Belleği	1-9 Yıl	14	21.92	4.26	Grp. arası	33.31	2	16.66	.675	.515
	10-20 Yıl	21	19.95	5.44	Grp. içi	913.08	347	24.67		
	21 Yıl ve üzeri	5	20.40	4.57	Toplam	946.40	349			
Toplam	1-9 Yıl	14	80.92	13.39	Grp. arası	365.16	2	182.58	.645	.530
	10-20 Yıl	21	80.23	18.79	Grp. içi	10465.93	347	282.86		
	21 Yıl ve üzeri	5	89.60	16.34	Toplam	10831.10	349			

Tablo 9 incelendiğinde; ÖDBÖ Öğretmen Formu alt boyutlarından ve ölçek toplamından elde edilen puanların öğretmen kıdem yılına göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği belirlenmiştir ($p>.05$). Bu sonuca göre öğretmen kıdem yılının çocukların öz düzenleme becerilerini etkileyen bir değişken olmadığı görülmektedir.

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Mevcut araştırmada, ÖDBÖ Öğretmen Formu dikkat alt boyutu ve ölçek toplamından elde edilen puanların cinsiyete göre farklılık göstermiştir. Kız çocuklarının dikkat ve öz düzenleme becerileri erkek çocuklarından daha yüksektir. Bu durumun kız ve erkek çocuklarının toplumsal rollerinin farklı olmasından kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Kız çocuklarına verilen sorumluluk ve görevler, daha kontrollü davranışlar sergilemelerine ilişkin kültürel beklentiler bu farklılığa neden olabilir. Ayrıca ebeveyn tutumları (Tuzcuoğlu vd., 2019) ve sosyokültürel özelliklerin (Aylar, 2012) de bu süreci etkileyebileceği düşünülmektedir. Literatüre bakıldığında çalışma bulgularına benzer

araştırmalara ulaşılmıştır (Kurt, 2020; Lenes vd., 2020; Matthews vd., 2009; Özbey, 2018; Saraç vd., 2021). Gümrükçü-Bilgici (2022) yaptığı çalışmada öz düzenleme ve dikkat puanlarının kız çocuklarının lehine olduğu sonucuna ulaşmıştır. Kültürel farklılıklar da kız ve erkek çocuklarına yüklenen rolleri değiştirebilmektedir. Nitekim Gestsdottir vd. (2014) Fransa, Almanya ve İzlanda'daki okul öncesi dönemdeki çocukların davranışsal öz düzenleme becerilerinde cinsiyet faktörünün etkisini araştırdıkları boylamsal çalışmada sadece İzlanda'daki çocuklarda kız çocuklarının puanlarının daha iyi olduğu ve diğer iki ülkede ise herhangi bir anlamlı farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Mevcut araştırmada kardeş sayısının ve doğum sırasının çocukların öz düzenleme becerilerini etkileyen bir değişken olmadığı sonucu elde edilmiştir. Araştırma bulgularına göre kardeş sayısı çocukların öz düzenleme becerilerinde istatistiksel olarak herhangi bir farklılık oluşturmada da genel olarak kardeş sayısı arttıkça öz düzenleme puanlarının azalması dikkat çekmektedir. Erken çocukluk yıllarında çocuklar hızlı bir gelişim sürecinde olup, bu dönemde gerekli ilgi ve desteğin sağlanamaması çocuklarda dürtü kontrolünde sorunlar ve dikkat problemleri yaşamalarına neden olabilir. Özellikle de ailedeki çocuk sayısı arttığında ebeveynlerin çocuklarına göstermesi gereken ilgi bölündüğü ve denge kurmanın zorlaşması ile çocuklarda dürtüsel hareketler artabilir. Bu durum çocukların öz düzenleme becerilerini olumsuz etkileyebilir (Atmaca, 2019). Ertürk'ün (2013) yaptığı araştırmada çocukların dikkat dürtü düzenleme becerilerinde kardeş değişkenine göre anlamlı farklılık olmazken, duygu öz düzenleme becerilerinde kardeş sayısı çok olan çocukların puanlarının daha düşük olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Yapılan çalışmalara bakıldığında çalışma bulgularını destekler şekilde çocukların öz düzenleme becerilerini kardeş sayısının etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır (Arslan, 2022; Aydın, 2018; Şepitci, 2018; Yılmaz, 2020). Bu bulguya göre çocukların öz düzenleme becerilerinde ailelerin ebeveynlik yaklaşımlarının etkili olabileceği düşünülmektedir. Ebeveynlerin çocuklarını benzer biçimde yetiştirme eğilimde olmaları, doğum sırası öz düzenleme becerilerinde bir farklılığa yol açmamış olabilir. Literatürde çocukların doğum sıralarına göre öz düzenleme becerileri farklılaşmadığı sonucuna ulaşılan çalışmalar bulunmaktadır (Aktaş, 2022; Eke, 2017; Özsoy-Yanbak, 2019; Şamlı, 2019). Gündoğdu'nun (2021) Montessori ve MEB okul öncesi eğitim programlarına göre ayrı ayrı öğrenim gören çocuklar ile yaptığı çalışmada her iki grupta da çocukların kardeş sayısı değişkeninin öz düzenleme becerilerini etkilemediği belirlenmiştir.

Bu araştırmada, ÖDBÖ Öğretmen Formu tüm alt boyutlarından ve ölçek toplamından elde edilen puanlar anne ve baba öğrenim durumuna göre değişmiştir. Araştırma bulgularına göre annelerin ve babaların öğrenim düzeyleri arttıkça çocukların öz düzenleme becerileri de artmaktadır. Annelerin öğrenim düzeylerindeki artış ebeveynlik stillerinin daha pozitif olmalarını ve çocukların gelişimini desteklemek için daha fazla zaman ve emek vermelerini sağlayabilir. Bu durum çocukların gelişimlerini de olumlu yönde etkileyebilir. Bu durum çocukların kendileri ile barışık olmalarını, kuralların farkında olmalarını, sorumluluk sahibi olmalarını ve etkili iletişim becerilerine sahip olmalarını sağlayacaktır. Tüm bunların çocukların öz düzenleme becerilerinin yani sosyal-duygusal, bilişsel ve davranışsal olarak bir denge ve düzen içinde olmalarında etkili olduğu söylenebilir. Düşük anne eğitim seviyesi, zamanla çocukların kortizol seviyeleri gibi gelişen nöroendokrin süreçlerini etkileyebilecek daha düşük sosyoekonomik kaynaklar ve daha yüksek stres seviyeleri ile ilişkilendirilmiştir. Bu süreçler, gelişmekte olan öz düzenleyici tepki kalıplarını doğrudan şekillendirmektedir (Montroy vd., 2016). Yapılan çalışmalar da araştırma bulgularını destekler niteliktedir. Maden vd. (2022) annelerin öğrenim düzeyi yükseldikçe çocukların öz düzenleme puanlarının arttığı sonucuna ulaşmıştır. Uykan ve Akkaynak (2019) yükseköğrenim düzeyi olan annelerin çocuklarının öz düzenleme becerilerinin, öğrenim düzeyi daha düşük olan annelerin çocuklarına göre daha yüksek olduğu sonucunu elde edilmiştir. Diğer çalışmalar da bu sonucu desteklemektedir (Samar, 2019; Saraç vd., 2021; Ural vd., 2020;).

Babaların öğrenim düzeylerinin yüksek olması çocukları ile olan iletişimlerinde daha destekleyici ve olumlu olmalarını sağlayabilir. Çalış-Toktanış'ın (2021) yaptığı çalışmada kontrol ve öz düzenleme becerilerinin babalarının öğrenim düzeyleri yüksek olan çocukların lehine olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Diğer çalışmalarda bu bulguları desteklemektedir (Ertürk-Kara & Gönen, 2015; Tekin & Koçyiğit, 2020). Ebeveynlerin öğrenim düzeyleri, çocukların psikolojik özerkliklerinin desteklenmesinde, davranışlarını düzenlemelerinde ve özgüvenlerini geliştirmelerinde etkilidir (Gür, 2018). Storksén vd. (2015) Norveç'te 5 yaşındaki çocuklarla yaptıkları çalışmada düşük ebeveyn eğitimi ve hane gelirinde olan çocukların sınıftaki davranış düzenlemelerinin düşük olduğunu belirlemiştir. Alanyazında çocukların öz düzenleme becerilerinin annelerin (Lenes vd., 2020; Piotrowski vd., 2013) ve babaların (Tuzcuoğlu vd., 2019; Yılmaz, 2020) öğrenim düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılan çalışmalar da mevcuttur.

ÖDBÖ Öğretmen Formu engelleyici kontrol ve dikkat alt boyutları ile ölçek toplamından elde edilen puanların anne mesleğine göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği bu araştırmadan elde edilen sonuçlar arasındadır. Annesi memur olan çocukların engelleyici kontrol, dikkat ve öz düzenleme becerilerinin annesi ev hanımı olan çocuklara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlara göre annenin çalışma durumunun birçok olumlu kazanımı olduğu söylenebilir. Çalışan annelerin kendilerini geliştirmeleri, farklı bilgiler edinmeleri, meslekleri ile ilgili birtakım beceriler kazanmaları ve hayata bakış açılarını değiştirmeleri çocuk yetiştirme biçimlerini de olumlu yönde etkileyebilir. Ayrıca annenin çalışması çocukların ev ortamında görev ve sorumluluk almalarını sağlayacağı için çocukların öz düzenleme becerilerini gelişmesine katkı sağlayabilir. Mercan (2019) yaptığı araştırmada çalışan annelerin çocuklarının öz düzenleme becerilerinin, çalışmayan annelerin çocuklarına göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Yine yapılan başka araştırmalarda da aynı sonuç bulunmuştur (Şamlı 2019; Temiz, 2019). Araştırma bulgularının aksine Gümrükçü-Bilgici'nin (2022) yaptığı çalışmada annesi çalışmayan çocukların engelleyici kontrol-davranış ve çalışma belleği puanlarının annesi çalışan çocuklardan daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç annenin çalışmasının çocuklara birçok katkısının yanında çocuğuyla geçireceği kaliteli zamanın önemini de düşündürmektedir. Bu araştırmada, memur olan babaların çocuklarının engelleyici kontrol becerileri, işçi olan babaların çocuklarından daha yüksek olduğu, memur olan babaların çocuklarının dikkat ve öz düzenleme becerilerinin serbest meslek olan babaların çocuklarından daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir.

Ebeveynlerin meslekleri çoğu zaman öğrenim düzeylerinin de bir göstergesidir. Bu durumun çocukların ihtiyaçlarının karşılanmasında ve çocukların yetiştirilmesinde olumlu katkıları olmaktadır. Meslekteki profesyonellik arttıkça çocukların gelişimsel becerilerinin gelişimi de artmaktadır (Şepitçi, 2018). Bu sonuç ebeveynlerin mesleki kariyerlerinin çocukların öz düzenleme becerilerinde etkili olabileceğini göstermektedir. Yapılan başka çalışmalarda da babası memur olan çocukların toplam öz düzenleme beceri puanlarının babalarının meslekleri diğer gruplarda olan çocuklara göre yüksek olduğu görülmüştür (Bozkurt-Yükçü & Demircioğlu, 2017; Çalış-Toktanış, 2021).

Mevcut araştırmada, ÖDBÖ Öğretmen Formu engelleyici kontrol alt boyutu ve ölçek toplamından elde edilen puanların öğretmen öğrenim durumuna göre değiştiği belirlenmiştir. Bu duruma göre, öğretmeni lisansüstü mezunu çocukların engelleyici kontrol ve öz düzenleme becerilerinin öğretmeni lisans mezunu çocuklara göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Öğrenim düzeyindeki artış öğretmenlerin mesleki becerilerini, kişisel gelişimini ve çocuklarla olan iletişimini olumlu olarak etkileyebilir. Bu olumlu etki de çocukların öğrenme, gelişim ve öz düzenleme becerilerine olumlu katkılar sunabilir. Nitekim literatüre bakıldığında, Güler Yıldız vd. (2014) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, öğretmen çocuk etkileşimi bağlamında öğretmenlerin çocuklara sunduğu duygusal ve eğitsel destek ile sınıftaki organizasyon kabiliyetinin yüksek olmasının

çocukların öz düzenleme becerilerini olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Zee ve Bree (2017) Hollanda’da yaptıkları araştırmada, öğrenci-öğretmen ilişkisi kalitesinin ilkökul çocuklarının kendi öğrenmelerini düzenleme becerileri ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Çalışmaya göre öğretmenleri ile ilişkilerini yakın olarak algılayan öğrencilerin, öğrenme görevlerinde ustalaşmaya ve sınıfta üst bilişsel stratejilerden yararlanmaya odaklanma olasılıklarının yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Suna-Şaka’nın (2022) yaptığı araştırmada öğretmenin öğrenim düzeyi yüksek olan çocukların öz düzenlemeye ilişkin kontrol becerilerinin daha yüksek olduğu sonucu elde edilmiştir.

Bu araştırmada öğretmen kıdem yılının çocukların öz düzenleme becerilerini etkileyen bir değişken olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre öğretmenlerin kıdem yılından ziyade çocuklar ile etkileşimlerinin ve sınıf içindeki uygulamalarının çocukların öz düzenleme becerilerinde etkili olduğu söylenebilir. Nitekim yapılan çalışmalar da çalışma bulgularını desteklemektedir. Emre vd. (2020) yaptıkları çalışmada öğretmenlerin kıdem yıllarının çocukların öz düzenleme becerilerinde farklılık oluşturmadığı sonucuna ulaşmıştır. Suna-Şaka (2022) bu araştırmaya benzer şekilde okul öncesi öğretmenlerinin kıdem yılının çocukların öz düzenleme becerilerini etkilemediği sonucunu elde etmiştir. Öğretmenlerin sınıf içinde çocukların öz düzenleme becerilerini desteklemeye yönelik uygulamalar gerçekleştirebilmeleri için mesleki gelişimin de önemli olduğu düşünüldüğünde, öğretmenlerin öz düzenleme ile ilgili hizmet içi eğitimlere katılmaları tüm bu süreci olumlu yönde etkileyecektir. Aydoğan (2022) tarafından yapılan araştırmada, öz düzenleme eğitim programına katılan öğretmenler eğitim sonrasında mesleki becerilerinin geliştiğini, sınıflarındaki çocukların gelişim alanlarına katkıda bulunduğunu ve çocukların olumsuz davranışlarının azaldığını belirtmiştir.

Bu araştırmadan ulaşılan sonuçlar doğrultusunda şu öneriler sunulmuştur:

- Çocukların öz düzenleme becerilerini geliştirmek için güncel yöntem ve teknikler kullanılarak, öğrenme ortamlarında gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.
- Çocukların öz düzenleme becerileri gözlemler yoluyla kapsamlı bir şekilde değerlendirebilmeleri için okul öncesi öğretmenlerine seminerler verilebilir.
- Çocukların öz düzenleme becerilerinin desteklenmesi için öğretmenlerin mesleki becerilerini geliştirmeye yönelik hizmet içi eğitimler düzenlenebilir.
- Bu araştırma Afyonkarahisar il merkezindeki bağımsız anaokulları ve ilkokullara bağlı anasınıflarında öğrenim gören çocuklar ile sınırlıdır. Bundan sonraki araştırmalarda, farklı şehir ve bölgelerden daha geniş örneklemeler seçilerek daha kapsamlı çalışmalar gerçekleştirilebilir.
- Ebeveyn tutumları, öğretmen-çocuk etkileşimi, akran ilişkileri gibi farklı değişkenlerin ortak etkisini inceleyen araştırmalar planlanabilir.

5. Kaynakça

- Aksoy, A. B., & Yaralı, K. T. (2017). Çocukların öz düzenleme becerileri ile oyun becerilerinin cinsiyete göre incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 442–455. <https://doi.org/10.24315/trkefd.304124>
- Aktaş, Ö. İ. (2022). *Okul öncesi dönemdeki çocukların öz-düzenleme becerileri ile annelerin ebeveynliğe yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 734180) [Yüksek lisans tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.

- Atmaca, R. N. (2019). *Okul öncesi dönem çocuklarının öz düzenleme ve sosyal beceri düzeyleri ile annelerin empatik becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 586627) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Arslan, R. C. (2022). *4-6 yaş okul öncesi dönem çocuklarının teknoloji ve teknolojik cihaz kullanımlarıyla annelerinin medya aracılıklarına göre öz-düzenleme becerilerinin incelenmesi* (Tez No. 768956) [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Aydın, F. (2018). *Okul öncesi dönem çocuklarının öz düzenleme becerilerinin ve duygusal zekalarının incelenmesi* (Tez No. 485964) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Aylar, E. (2012). Bir örnek olay incelemesi: Sosyo-kültürel teori bağlamında geleceğe yönelik hedefler ve öz düzenleme. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(3), 767–782.
- Aydoğan, S. (2022). *Öz-Düzenleme eğitim programının 5-6 yaş çocuklarında öz-düzenleme ve dil becerilerine etkisi* (Tez No. 772235) [Doktora tezi, Pamukkale Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Banks, T. (2014). Creating positive learning environments: Antecedent strategies for managing the classroom environment & student behavior. *Creative Education*, 5, 519–524. <https://doi.org/10.4236/ce.2014.57061>
- Barkley, R. (2004). Attention-deficit/hyperactivity disorder, self-regulation: taking an evolutionary perspective on executive functioning. In R. F. Baumeister & K.D. Vohs, (Eds.), *Handbook of self-regulation: research, theory and applications* (pp. 302–324). The Guilford.
- Bayındır, D., & Biber, K. (2019). 60-72 aylık çocukların okula hazırbulunuşluk düzeyleri ile öz düzenleme beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 9(1), 135–154. <https://doi.org/10.23863/kalem.2018.105>
- Blair, C., & Diamond, A. (2008). Biological processes in prevention and intervention: The promotion of self-regulation as a means of preventing school failure. *Development and psychopathology*, 20(3), 899–911. <https://doi.org/10.1017/S0954579408000436>
- Bodrova, E., & Leong, D. J. (2008). Developing self-regulation in young children: Can we keep all the crickets in the basket? *Young Children*, 63(2), 56–58.
- Bozkurt Yükçü, Ş., & Demircioğlu, H. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarının duygu düzenleme becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44, 442–466. <https://doi.org/10.21764/maeuefd.336085>
- Bredenkamp, S. (2017). *Effective practices in early childhood education building a foundation* (Third edition). Pearson.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2020). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (29. baskı). Pegem.
- Carlson, S. M., & Wang, T. S. (2007). Inhibitory control and emotion regulation in preschool children. *Cognitive Development*, 22(4), 489–510. <https://doi.org/10.1016/j.cogdev.2007.08.002>
- Canbazoglu Bilici, S. (2019). Örneklem yöntemleri. İçinde H. Özmen ve O. Karamustafaoğlu (Eds.) *Eğitimde Araştırma Yöntemleri* (ss.56–80.) Pegem.

- Claussen, A.H., Robinson, L.R., Kaminski, J.W., Charania, S., Holbrook, J.R., So, M., Ghandour, R., Smith, C., Satterfield-Nash A., Peacock, G., & Boyle, C. (2016). Factors associated with self regulation in a nationally representative sample of children ages 3-5 years: United States. *Matern Child Health Journal*, 25(1), 27–37. <https://doi.org/10.1007/s10995-020-03039-6>
- Çalış Toktanış, N. (2021). *Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal duygusal uyumları ile öz düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 677026) [Yüksek lisans tezi, İnönü Üniversitesi].Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Çekiç, Ö. (2023). *Eğitimciler için öz düzenleme becerileri*. Pegem.
- Cuevas, K., Rajan, V., & Bryant, L. J. (2018). Emergence of Executive Function in Infancy. In S. A. Wiebe ve J. Karch (Eds.), *Executive function: Development across the life span* (pp. 11–28). Routledge.
- Edossa, A. K., Schroeders, U., Weinert, S., & Artelt, C. (2018). The development of emotional and behavioral self-regulation and their effects on academic achievement in childhood. *International Journal of Behavioral Development*, 42(2), 192–202. <https://doi.org/10.1177/01650254166874>
- Eke, K. (2017). Okul öncesi dönemdeki çocukların öz düzenleme becerileri ile anne-baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *International Journal of Eurasian Social Sciences* 8(8), 273–287.
- Emre, O., Temiz, A., Tarkoçin, S., & Ulutaş Keskinçilic, A. (2020). Öğretmen değerlendirmesine göre 60-72 aylık çocukların öz-düzenleme becerileri ile yalnızlık ve sosyal memnuniyetsizlikleri arasındaki ilişki. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(45), 124–139.
- Erol, A., & İvrendi, A. (2018). 4-6 yaş çocuklarına yönelik öz-düzenleme becerileri ölçeğinin geliştirilmesi (anne formu). *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44, 178–195.
- Ertürk, H.G. (2013). *Öğretmen çocuk etkileşiminin niteliği ile çocukların öz-düzenleme becerisi arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 363224) [Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Ertürk Kara, H. G., & Gönen, M. (2015). Okul öncesi dönemdeki çocukların öz düzenleme becerisinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 11(4), 1224–1239. <https://doi.org/10.17244/eku.74230>
- Fuhs, M. W., Farran, D. C., & Nesbitt, K. T. (2013). Preschool classroom processes as predictors of children's cognitive self-regulation skills development. *School Psychology Quarterly*, 28(4), 347. <https://doi.org/10.1037/spq0000031>
- Gestsdottir, S., Suchodoletz, A. V., Wanless, S. B., Hubert, B., Guimard, P., Birgisdottir, F., Gunzenhauser, C., & McClelland, M. (2014). Early Behavioral self-regulation, academic achievement, and gender: Longitudinal findings from France, Germany, and Iceland. *Applied Developmental Science*, 18(2), 90–109. <https://doi.org/10.1080/10888691.2014.894870>
- Güler Yıldız, T., Ertürk Kara, H., Fındık Tanrıbuyurdu, E., & Gönen, M. (2014). Öz düzenleme becerilerinin öğretmen çocuk etkileşiminin niteliğine göre incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 39(176), 329–338. <http://dx.doi.org/10.15390/EB.2014.3648>

- Gümrükçü Bilgici, B. (2022). 48-72 aylık okul öncesi dönem çocuklarının öz düzenleme becerileri ile istendik ve istenmedik anne tutumları arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 5(1), 130–151. <https://doi.org/10.33400/kuje.1057189>
- Gündoğdu, K. (2021). *Montessori ve Meb okul öncesi eğitim programında eğitim gören çocukların öz düzenleme becerileri ile farklı kültürlerle bakış açıları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 695073) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Gür, D. (2018). *İlkokul öğrencilerinin dikkat düzeyleri, öz-düzenleme becerileri ve okuduğunu anlama düzeyleri arasındaki ilişki* (Tez No. 542260) [Yüksek lisans tezi, Kırıkkale Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Karasar, N. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel.
- Kurnaz Adıbatmaz, F. B., & Özyürek, A. (2019). Erken çocukluk döneminde gelişimsel değerlendirmenin önemi: Geçda sonuçları örneği. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(18), 1321–1343. <https://doi.org/10.29029/busbed.560397>
- Kurt, Ş. H. (2020). *Okul öncesi eğitim alan çocukların öz-düzenleme gelişiminin öğretmen ve okul öncesi eğitimle ilişkisi* (Tez No. 628286) [Doktora tezi, Çukurova Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Lenes, R., Gonzales, C. R., Størksen, I., & McClelland, M. M. (2020). Children's self-regulation in Norway and the United States: The role of mother's education and child gender across cultural contexts. *Frontiers in Psychology*, 11, 566208 1–17. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.566208>
- Maden, K., Uzkul, S., & Öğretir Özçelik, A. D. (2022). 4-6 yaş çocukların öz düzenleme becerileri ile anne tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 64, 525-551. <https://doi.org/10.21764/mauefd.1024579>
- Matthews, J. S., Ponitz, C. C., & Morrison, F. J. (2009). Early gender differences in self-regulation and academic achievement. *Journal of Educational Psychology*, 101(3), 689–704. <https://doi.org/10.1037/a0014240>
- McClelland, M. M., & Cameron, C. E. (2012). Self-regulation in early childhood: Improving conceptual clarity and developing ecologically valid measures. *Child Development Perspectives*, 6(2), 136–142. <https://doi.org/10.1111/j.17508606.2011.00191.x>
- McIntyre, L. L., Blacher, J., & Baker, B. L. (2006). The transition to school: Adaptation in young children with and without intellectual disability. *Journal of Intellectual Disability Research*, 50(5), 349–361. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2788.2006.00783.x>
- Melo, C., Pianta, R.C., LoCasale-Crouch, J., Romo, F. & Ayala M. C. (2024). The role of preschool dosage and quality in children's self-regulation development. *Early Childhood Education Journal* 52, 55–71. <https://doi.org/10.1007/s10643-022-01399-y>
- Memmott Elison, M. K., & Moilanen, K. L. (2021). Longitudinal intra-individual and inter individual relations between cognitive and emotional self-regulation across adolescence. *Journal of Youth and Adolescence*, 50(10), 1970–1981. <https://doi.org/10.1007/s10964-021-01488-y>
- Mercan, M. (2019). *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocuklarının öz düzenleme becerileri ile akademik benlik saygıları ve kişilerarası problem çözme becerileri arasındaki*

- ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 551942) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Mohsin, K.F., Moni, N., Rahman, R., & Akhter, F. (2019). Impact of mothers' employment on child development: Study in Khulna city of Bangladesh. *IOSR Journal of Humanities and Social Science*, 24(4), 25–38.
- Montroy, J. J., Bowles, R. P., Skibbe, L. E., & Foster, T. D. (2014). Social skills and problem behaviors as mediators of the relationship between behavioral self regulation an academic achievement. *Early Childhood Research Quarterly*, 29(3), 298–309. <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2014.03.002>
- Montroy, J. J., Bowles, R. P., Skibbe, L. E., McClelland, M. M., & Morrison, F. J. (2016). The development of self-regulation across early childhood. *Developmental Psychology*, 52(11), 1744–1762. <https://doi.org/10.1037/dev0000159>
- Murray, D.W., Rosanbalm, K., Christopoulos, C., & Hamoudi, A. (2014) *Self-regulation and toxic stress: Foundations for understanding self-regulation from an applied developmental perspective*. Office of Planning, Research and Evaluation, Administration for Children and Families, US Department of Health and Human Services.
- Öksüz, A. (2020). 4-6 yaş arasındaki çocuklarda öz-düzenleme becerileri ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişki (Tez No. 637909) [Yüksek lisans tezi, Kastamonu Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Özbey, S. (2018). Okul öncesi dönem çocuklarında motivasyon ve öz düzenleme becerileri üzerine bir inceleme. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(65), 26–47.
- Özsoy Yanbak, M. (2019). *Okul öncesi eğitime devam eden çocukların öz düzenleme becerileri ile baba çocuk ilişkisinin incelenmesi* (Tez No. 585498) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Pahigiannis, K., & Glos, M. (2020). Peer influences in self-regulation development and interventions in early childhood. *Early Child Development and Care*, 190(7), 1053–1064. <https://doi.org/10.1080/03004430.2018.1513923>
- Philpott-Robinson, K., Johnson, T., Evans, L., Wales, K., Leonard, C., & Lane, A. E. (2023). Measurement of self-regulation in preschool and elementary children: A scoping review. *Physical & Occupational Therapy In Pediatrics*, 43(4), 403–429. <https://doi.org/10.1080/01942638.2022.2158055>
- Piotrowski, J. T., Lapierre, M. A., & Linebarger, D. L. (2013). Investigating correlates of self regulation in early childhood with a representative sample of English speaking American families. *Journal of Child and Family Studies*, 22(3) 423-436. <https://doi.org/10.1007/s10826012-9595-z>
- Roebers, C. M. (2017). Executive function and metacognition: towards a unifying framework of cognitive self-regulation. *Developmental Review*, 45, 31–51. <https://doi.org/10.1016/j.dr.2017.04.001>
- Romero Lopez, M., Pichardo, M. C., Justicia Arraez, A. & Bembibre-Serrano, J. (2021). Reducing aggression by developing emotional and inhibitory control. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(10), 1–13. <https://doi.org/10.3390/ijerph18105263>

- Sáiz Manzanares, M. C., Carbonero Martín, M. Á., & Román Sánchez, J. M. (2014). Self-regulation skills learning in children aged 5 to 7. *Universitas Psychologica*, 13(1), 369–380.
- Samar, Y. (2019). *Okul öncesi dönem çocuklarının öz düzenleme becerileri ile sosyal becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 569715) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Saraç, S., & Güleç, E. (2019). Yaşamın ilk yıllarında özdüzenlemenin gelişimi. H. G. Ogel (Ed.) *Gelişim bağlamında yaşamın ilk yılları: erken çocukluk döneminde gelişim içinde* (ss. 379–402.) Eğiten.
- Saraç, S., Abanoz, T., & Gülay Ogelman, H. (2021). Okul öncesi dönem çocuklarının öz düzenleme becerilerinin bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Gelişim ve Psikoloji Dergisi*, 2(3), 1–11.
- Savina, E. (2014). Does play promote self-regulation in children?. *Early Child Development and Care*, 184(11), 1692–1705. <https://doi.org/10.1080/03004430.2013.875541>
- Schmitt, S. A., McClelland, M. M., Tominey, S. L., & Acock, A. C. (2015). Strengthening school readiness for Head Start children: evaluation of a self-regulation intervention. *Early Childhood Research Quarterly*, 30, 20–31. <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2014.08.001>
- Skibbe, L. E., Montroy, J. J., Bowles, R. P., & Morrison, F. J. (2019). Self-regulation and the development of literacy and language achievement from preschool through second grade. *Early Childhood Research Quarterly*, 46, 240–251. <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2018.02.005>
- Smith Donald, R., Raver, C. C., Hayes, T., & Richardson, B. (2007). Preliminary construct and concurrent validity of the preschool self-regulation assessment (PSRA) for field based research. *Early Childhood Research Quarterly*, 22(2), 173–187. <https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2007.01.002>
- Storksen, I., Ellingsen, I. T., Wanless, S. B., & McClelland, M. M. (2015). The influence of parental socioeconomic background and gender on self-regulation among 5-year-old children in Norway. *Early Education and Development*, 26(5-6), 663–684. <https://doi.org/10.1080/10409289.2014.932238>
- Suna Şaka, A. S. (2022). *48-72 aylık çocuklarda saldırganlık yönelimi ve öz düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin belirlenmesi* (Tez No. 755119) [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Şamlı, H. Ö. (2019). *Okul öncesi dönemdeki çocukların öz düzenleme becerileri ile okul olgunluk düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 561114) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Şepitci, M. (2018). *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş çocuklarının öz düzenleme becerilerinin okul uyumu ile ilişkisinin incelenmesi* (Tez No. 527029) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Tabachnick B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.). Pearson.
- Tavakol, M., & Dennick, R. (2011). Making sense of cronbach's alpha. *International Journal of Medical Education*, 2, 53–55. <https://doi.org/10.5116/ijme.4dfb.8dfd>
- Tekin, H., & Koçyiğit, S. (2020). Öz düzenleme becerilerinin ilkökula hazırbulunuşluk üzerindeki etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 28(5), 1932–1945. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.3928>

- Temiz, A. (2019). *Okul öncesi dönemde davranışsal öz-düzenleme becerilerinin çocuğa ve aileye ilişkin değişkenler ile ebeveyn tutumları açısından incelenmesi* (Tez No. 535140) [Yüksek Lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Tozduman Yaralı, K., & Güngör Aytar, A. F. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarının davranışlarının öz düzenleme becerileri yönünden incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(3), 856–870. <https://doi.org/10.17860/mersinefd.291209>
- Tuzcuoğlu, N., Efe Azkeskin, K., İlçi Küsmüs, G., & Cengiz, Ö. (2019). Okul öncesi dönem çocuklarının öz düzenleme becerileri ile benlik algıları arasındaki ilişkisinin incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi, Özel Sayısı*, 607–623. <https://doi.org/10.21733/ibad.613920>
- Uladı, G., Eryılmaz, D., Geyik, M., & Öztürk, M. (2019). 36-72 aylık çocukların dil gelişim özelliklerinin çeşitli değişkenler bakımından incelenmesi. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(1), 265–277.
- Ural, G., Gültekin Akduman, G., & Şepitci Sarıbaş, M. (2020). Okul öncesi dönem çocuklarının öz düzenleme becerilerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Ekev Akademi Dergisi*, 83, 323–342.
- Uykan, E., & Akkaynak, M. (2019). Ebeveyn tutumları ile çocukların öz düzenlemeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 6(3), 1620–1644.
- Wills, T. A., Walker, C., Mendoza, D., & Ainette, M. G. (2006). Behavioral and emotional self control: relations to substance use in samples of middle and high school students. *Psychology of Addictive Behaviors*, 20(3), 265–278. <https://doi.org/10.1037/0893164X.20.3.265>
- Valikhani, A., Goodarzi, M. A., & Hashemi, R. (2019). Psychometric properties of dispositional self regulation scale in iranian population and predicting inhibitory/initiatory self-control on the basis of it. *Current Psychology*, 38(1), 154–164. <https://doi.org/10.1007/s12144-017-9574-z>
- Veijalainen, J., Reunamob, J., & Aljoki, A. (2017). Children's self-regulation skills in the finnish day care environment. *Journal of Early Childhood Education Research*, 6(1), 89–107.
- Yılmaz, Y. (2020). *5-6 yaş grubu çocuklarının sahip oldukları öz düzenleme becerileri ile anne baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Tez No. 653389) [Yüksek Lisans tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi.
- Zee, M., & de Bree, E. (2017). Students' self-regulation and achievement in basic reading and math skills: the role of student-teacher relationships in middle childhood. *European Journal of Developmental Psychology*, 14(3), 265–280. <https://doi.org/10.1080/17405629.2016.1196587>